

Valdes un padomes atbildība, ieskats nesenā tiesu praksē Baltijā

Eva Berlaus
Rīga, Latvija

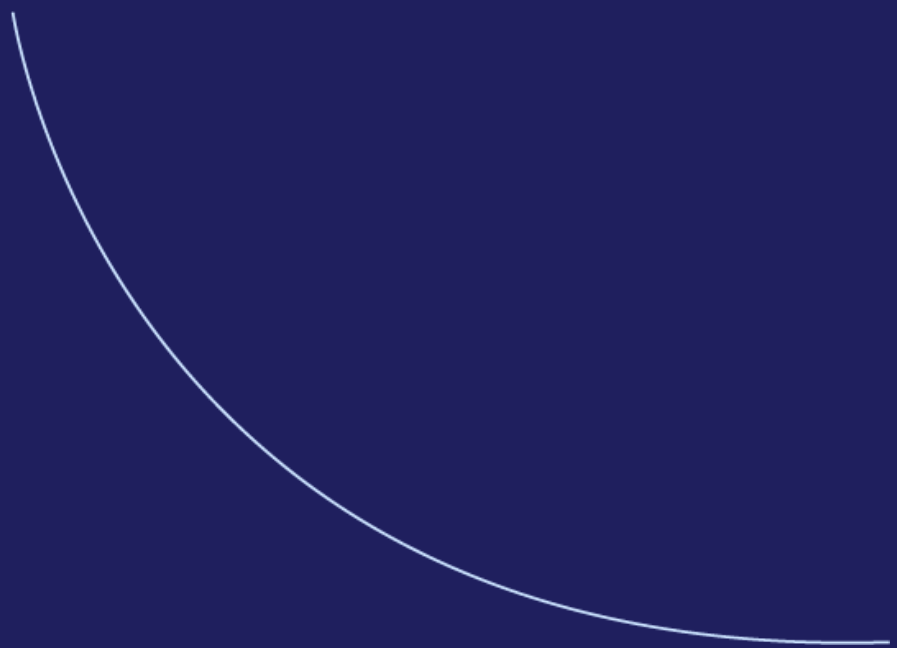
17.12.2025.

Eva Berlaus

- Sorainen vadošā partnere
- Konsultācijas korporatīvās pārvaldības jautājumos
- M&A prakse (top 1 Latvijā pēc konsultēto darījumu skaita un vērtības laikā no 2005.gada saskaņā ar mergermarket datiem)
- Praktiska pieredze kā valdes un padomes loceklei
- Investīcijas uzņēmumos biznesa eņģeļa lomā
- Ilggadīgs atbalsts izaugsmes un privātā kapitāla vides attīstībai Latvijā
- Garīgās veselības atbalsta fonda “Esi” dibinātāja

Saturs

- Īss atgādinājums par valdes & padomes atbildības regulējumu
- Tiesu prakse Baltijā:
 - Pētījumā iekļautās lietas
 - Svarīga statistika
 - Būtiskie secinājumi
 - Ko tas nozīmē? Daži praktiski padomi

Īss atgādinājums
par valdes &
padomes atbildības
regulējumu

SORAINEN

*Valdes un padomes locekļu
funkcijas dažādas, bet rūpības
standards vienāds!*

VALDES & PADOMES LOCEKĻU PIENĀKUMI

- Pienākums rīkoties ar pienācīgu rūpību
- Pienākums rīkoties labā ticībā
- Pienākums rīkoties saskaņā ar statūtiem un piemērojamiem likumiem
- Pienākums rīkoties saskaņā ar likumīgiem sabiedrības pārvaldes institūciju lēmumiem
- Lojalitātes pienākums

PIENĀCĪGAS RŪPĪBAS PIENĀKUMS (KL 169.p.)

Valdes un padomes locekļu pienākums rīkoties ar tādu rūpību kā rīkotos krietns un rūpīgs valdes vai padomes loceklis līdzīgos apstākļos:

- **augstāks standards kā parastās civiltiesiskās attiecībās** – saprātīgi pieredzējis vadītājs, tai pat laikā subjektīvie apstākļi, piemēram, zināšanas un pieredze, arī tiktu ņemti vērā)
- Līdzīgos, salīdzināmos apstākļos (pieejamie resursi, sabiedrības finanšu stāvoklis, u.c.)
- Nav prezumpcijas par rīcību uzņēmuma interesēs (*Business judgement rule*)

VALDES UN PADOMES LOCEKĻU ATBILDĪBA

- **Valdes un padomes locekļi solidāri atbild par zaudējumiem, ko tie nodarījuši sabiedrībai (ar visu savu mantu)**
- Atbildība iestājas, ja:
 - Ir pārkāpts valdes/padomes loceklim noteikts pienākums
 - Sabiedrībai ir nodarīts zaudējums un pastāv cēlonisks sakars starp pārkāpumu un zaudējumiem
 - Valdes vai padomes loceklis nevar pierādīt, ka ir rīkojies kā krietns un rūpīgs saimnieks
 - Atbildība ir solidāra
 - Prasījums noilgst 5 gadu laikā no zaudējumu nodarīšanas (regulējums līdz 2017.gada jūlijam!)
 - Tiesības celt prasību: pamatā sabiedrībai (vienkāršs balsu vairākums dalībnieku sapulcē), mazākuma dalībnieks (5% vai 71,1k ieguldījums), maksātnespējas administrators, atsevišķos gadījumos kreditors

Pārskats par nesenu tiesu praksi Baltijā valdes atbildības lietās

SORAINEN

Svarīga atruna:

Vienmēr pēc iespējas augsta rūpība. 100% pareizību nav iespējams panākt.

SORAINEN

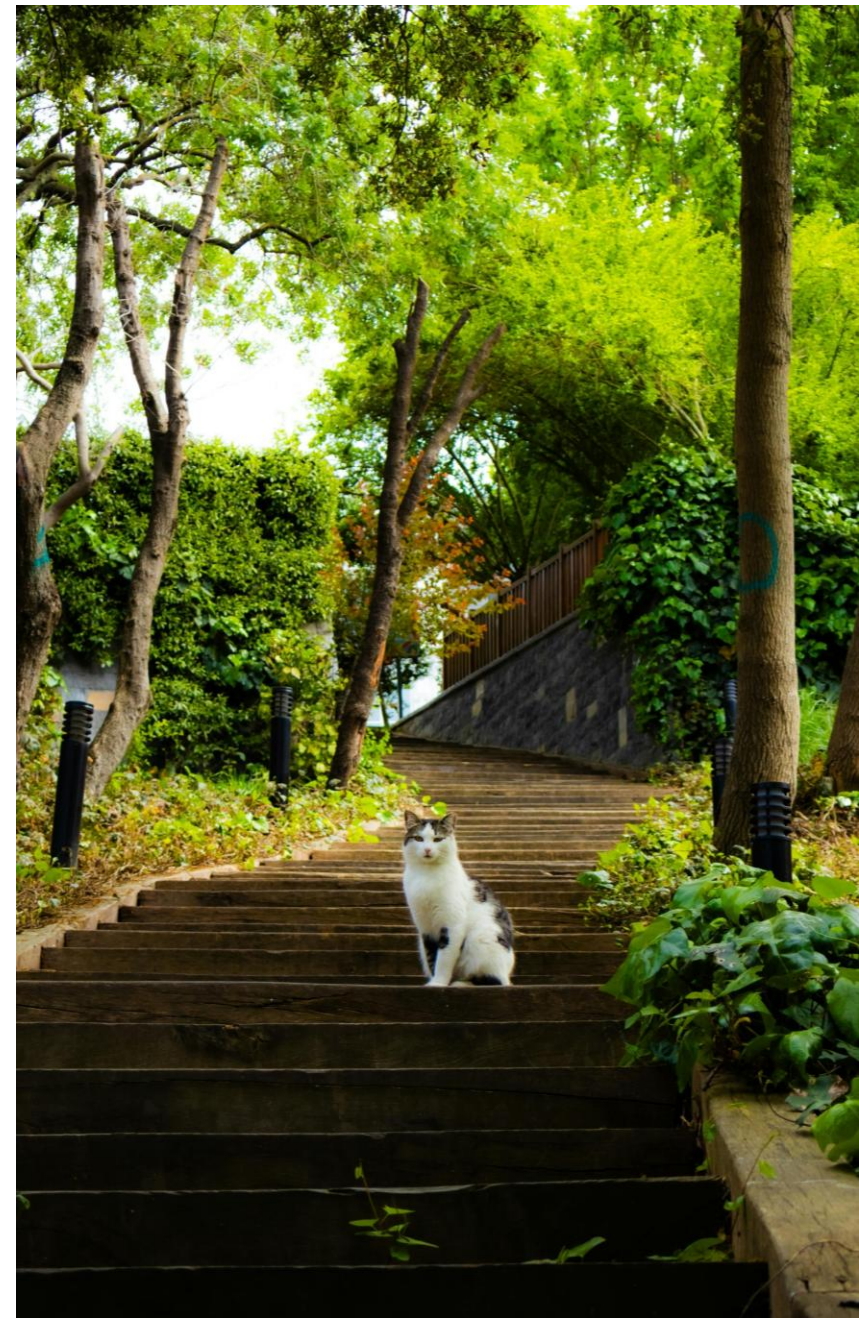

Atlases kritēriji

SORAINEN

Atlases kritēriji

- Tiesu lietas Latvijā, Lietuvā, Igaunijā
- Zaudējumu prasības pret valdes locekļiem (LT arī Rīkotājdirektoriem)
- Prasības, kuru pamatā likumā noteiktā rūpības pienākuma pārkāpums
- Lietas skatītas tiesās laika periodā no 2021.gada janvārim līdz 2024.gada augustam
- Jebkura instance, ja vien spriedums ir stājies spēkā

Svarīga statistika

SORAINEN

Aptuveni 100
prasību gadā LV,
nedaudz mazāk LT
un EE

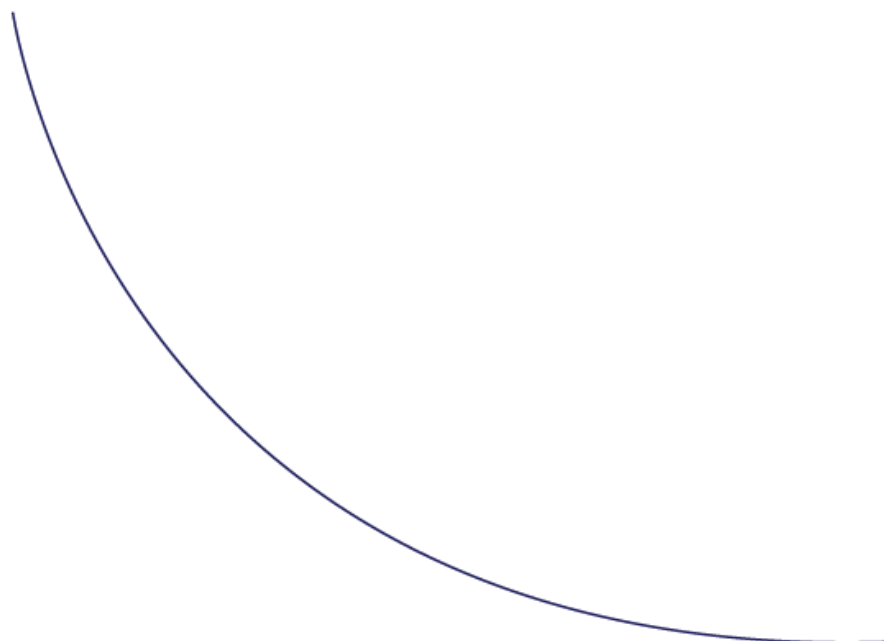
Pirmā instance: 4 mēneši-1
gads, laika periodam
tendence samazināties

Otrā un trešā
instance— 1 līdz 1,5
gadi katra

1-3 gadi līdz gala
 nolēmumam
 atkarībā no
 instanču skaita

Latvijas “Īpašās lietas”

Prasības tiek
apmierinātas gandrīz
100% gadījumu

40% no visām lietām
LV

- Pamats: Komerclikums + Maksātnespējas likums (72.1 pants)
- Maksātnespējas administratoram nav iesniegti grāmatvedības dokumenti vai to stāvoklis neļauj gūt skaidru priekšstatu par sabiedrības mantisko stāvokli un darījumiem pēdējo 3 gadu laikā pirms maksātnespējas
- **Zaudējumu apmērs tiek (automātiski) pielīdzināts sabiedrības neapmierināto kreditoru prasījumiem (pamatparāda apmērā)**
- Tiesa var samazināt apmēru atkarībā no konkrētā valdes locekļa ietekmes, taču tas faktiski tiek darīts ļoti reti

Kopējās prasītās un piespriestās summas

			
Kopējās prasītās summas	EUR 4,5 miljoni	EUR 122 miljoni / EUR 37 miljoni bez “super” prasības	EUR 20,6 miljoni
Kopējās piespriestās summas	EUR 1,6 miljoni	EUR 102 miljoni / 21,4 miljoni bez “super” prasības	EUR 12,2 miljoni
Apmierinātā daļa	54%	84%	64%

Vidējā prasība

			
Vidējā prasība	EUR 98,000	EUR 14 miljoni	EUR 528,000
Mediāna	EUR 50,000	EUR 422,000	EUR 198,000
		Bez prasībām saskaņā ar Maksātnespējas likumu: Vidējā prasība: EUR 1,2 miljoni Mediāna: EUR 305,000	

Vidējā prasība

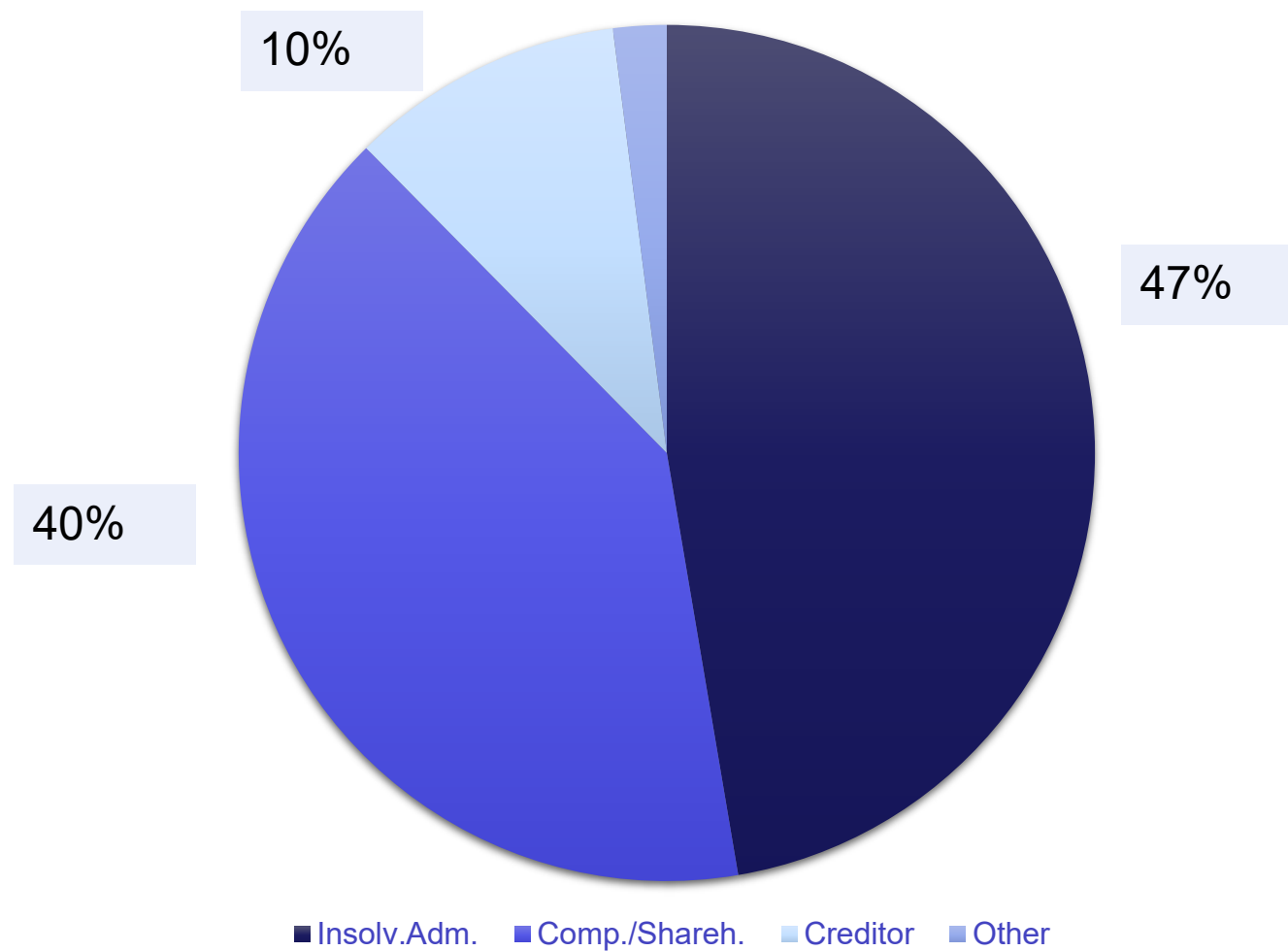
1,6k

85 miljoni

100-500k

Prasītāji (Baltija, izņemot LV "Īpašās lietas")

Prasību pamats, ja prasību cēlusi sabiedrība vai dalībnieki

- Darījumi savās, ne sabiedrības interesēs, nelojāla rīcība
- Darījumi uz sabiedrībai neizdevīgiem nosacījumiem, nepienācīga rūpība slēdzot darījumus
- Bezdarbība, kas nodara zaudējumus sabiedrībai
- Fiktīvi darījumi
- Darījumi bez nepieciešamo apstiprinājumu saņemšanas

Būtiski secinājumi

SORAINEN

Prasījumi saistībā ar darījumiem:

- **Process ir svarīgs.** Valdes/padomes lēmumu pieņemšanas procesa dokumentēšana – kādas darbības tika veiktas, lai nonāktu pie lēmuma (piemēram, novērtējumi, darījuma pušu pārbaude, ekspertu viedokļi), diskusijas norises dokumentēšana, diskusijas par iespējamām alternatīvām dokumentēšana
- Darījuma nosacījumi to kopumā un to ietekme uz sabiedrību, ne tikai atsevišķas detaļas
- Augsta riska darījumiem papildus rūpība attiecībā uz dokumentēšanu
- Darījumi ar personisku interesi vienmēr būs augsta riska
- Tiešie zaudējumi– samērā viegli pierādāmi
- Negūtā peļņa – pagaidām sarežģīti pierādāma

Vispārīgi

- Valdes locekļu prombūtne: izņēmums atbildībai tikai tad, ja objektīvi un acīmredzami veselības stāvokļa dēļ nav iespējams vadīt sabiedrību (nesenie KL grozījumi)
- Apstiprinājums par valdes aktīvo lomu—nepiedalīšanās/atturēšanās neatbrīvo no atbildības
- Samērā laba izpratne par valdes un padomes atbildības nošķiršanu

Ko tas
nozīmē?

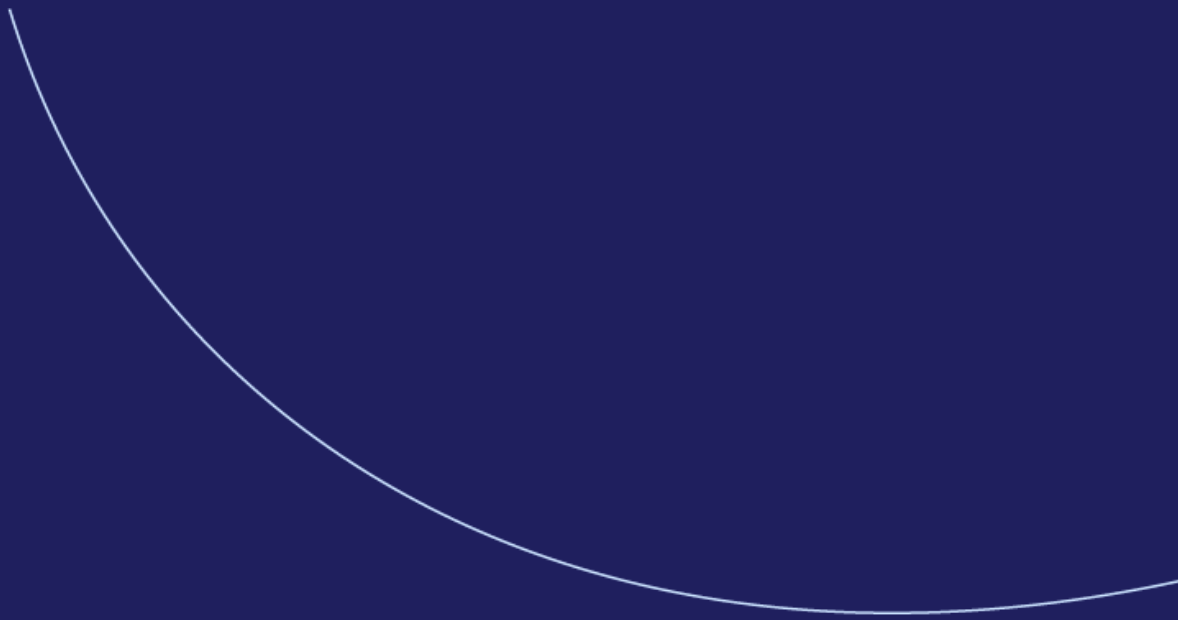
SORAINEN

Praktiski padomi

- Ar vidējo prasību ap 100-500k EUR un vairāk kā 50% apmierinātām prasībām, atbildības risks ir samērā augsts
- Apdrošināšana. Izturamies pret to nopietni.
- Vēlreiz. Lēmumu un arī lēmumu pieņemšanas procesa dokumentēšana. Kvalitāte daudz svarīgāka par ātrumu, īpaši būtisku lēmumu un darījumu gadījumā. Kā Jūs tiksiet pie informācijas un dokumentiem pēc valdes un padomes locekļa amata termiņa beigām?
- Padomes un akcionāru/dalībnieku iesaiste svarīgu lēmumu/darījumu gadījumā
- Maksātnespēja trīskāršo risku

Contact us

Eva Berlaus
Managing Partner

eva.berlaus@sorainen.com

T. [+371 67 365 014](tel:+37167365014)

M. [+371 29 199 293](tel:+37129199293)

sorainen.com

SORAINEN